

Titel:
Vi trækker os tilbage.

KLIMA-TILPASNING

- hvad skal det nytte?

Inddragende metoder styrker iderigdommen og den konstruktive dialog mellem *de mange interessenter i klimatilpasningen*. Det kan give bedre løsninger med bred opbakning

- Grundig inddragelse af aktører og interessenter i beslutningsprocessen.
  - Inddragelse af alternative forslag og langsigtede visioner.
- Inddragelse kan være med til at sikre, at man ikke kun teknisk, men også socialt er godt rustet til at møde en helt anderledes fremtid.

FLEKSIBEL OG DYNAMISK PLANLÆGNING

Der er ingen fiks og færdig klimaløsning. Vi kommer til

TEKST / SØREN GRAM

Senior-projektleder, Teknologirådet

&

EBBE SØNDERRIIS

Videnskabs-journalist, freelance

KUNST / SØREN JEPSEN

Nytter det noget? Nytter det nok? Står virkningen mål med omkostningerne?

De spørgsmål bliver kommunernes klimatilpasning bedømt på. Borgerne forventer løsninger, der virker, både på kort og langt sigt.

Klimaforandringerne er i gang, og de vil fortsætte. Nogle af forandringerne, især havets stigning, vil endda tiltage - og fortsætte i flere hundrede år. Det kalder på beslutsomhed. Men beslutningsgrundlaget er uvist og usikkert. Uvist, fordi vi ikke kender fremtidens internationale klimapolitik. Usikkert, fordi klimaforskningen ikke kan forudsige de enkelte hændelser, men kun tendenserne - og det endda med en bred statistisk usikkerhed.

Derfor er en fleksibel og dynamisk planlægning nødvendig. Man kan risikere at ramme under målet. Det kan føre til store tab. Man kan også ramme over målet med dyre og upopulære tiltag, der viser sig forfejlede. I begge tilfælde er der risiko for, at borgerne føler sig overhørt og forbigået og mister tilliden til dem, der traf beslutningerne.

Der er tre gode svar på disse dilemmaer: Inddragelse, inddragelse og atter inddragelse.

- Bred inddragelse af borgerne, så de tager aktivt del i udformningen af løsninger.

NYTTEPOLITIK

Viggo Hørups berømte ord, som vi har lånt til overskriften, handlede om Københavns Befæstning. Fra 1886 til 1894 blev en syvendedel af det danske statsbudget brugt på fæstningsværkerne. Få år senere var de forældede, overflødiggjort af langtrækkende artilleri.

Det kunne Hørup ikke vide med sikkerhed, da han i 1883 holdt sin berømte tale i Folketinget. Men det var heller ikke hans pointe. Hans vrede var rettet imod, at Estrups egenrådige regering, uden at inddrage andres mening og Folketingets flertal, gennemtrufede et projekt, der efter Hørups mening var ren symbolpolitik.

- Tusinder og atter tusinder af fattige familier yder et stort og byrdefuldt bidrag til sagen, sagde han.
- Jeg tror ikke, at nogen ærlig mand eller kvinde kan lade være med at spørge: Hvad skal det nytte?

at leve med mere vand fra oven og fra neden, fra havet og fra vandløbene langt ud i fremtiden.

Forandringerne kommer til at ændre hele den måde, vi bor og lever på. Derfor er der behov for at bryde med silotænkningen og tænke strategierne for udviklingen af byerne, lokalsamfundene, landskabet, naturen, infrastrukturen, erhvervslivet og hele samfundslivet med i planlægningen af klimatilpasningen.

Mulighederne er mange, og problemerne er komplekse. Hvor skal vi have mere vand på overfladen, hvor skal vi have større rør i dybden? Hvor skal vi trække os tilbage og lade naturen gå sin gang? Hvor skal vi bygge diger og mure? Hvilke værdier er de vigtigste? Hvor hurtigt og hvor længe skal løsningerne virke?

Teknologirådet har arbejdet i 18 år med inddragende metoder i klimatilpasningen. En stor del af projekterne har handlet om det nødvendige samarbejde mellem mange aktører med forskellige behov og interesser – på tværs af kommunegrænser, fagområder og forvaltninger. Her vil vi omtale nogle af de metoder, der har været med til at løfte debatten og gøre den frugtbar.

ADAPTATION PATHWAYS

I = Ingen vej frem Δ = Beslutning skal træffes
 ○ = 'Station' med mulighed for at skifte spor

ADAPTATION PATHWAYS

DAPP-processen (Dynamic Adaptive Policy Pathways) egner sig til at udvikle fleksible og dynamiske tilpasningsplaner under usikre vilkår.

Metoden er udviklet af det hollandske rådgivningsfirma Deltares. Teknologirådet arbejder med en version, der er tilpasset arbejdsgangen i danske kommuner.

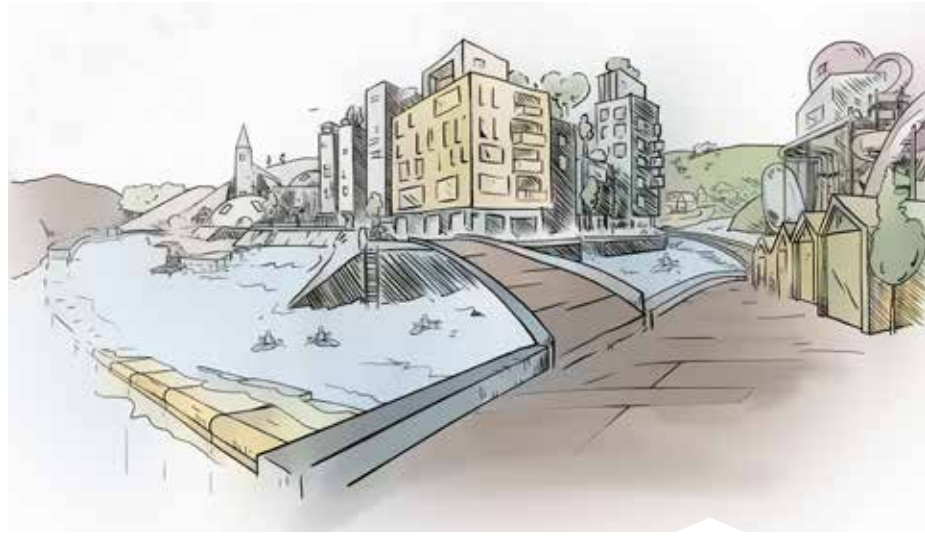
I figuren her på siden er den røde rute en langtidsholdbar løsning, den gule holder vand i 5-10 år, den grønne virker måske i 40 år. I den fleksible planlægning undersøger man ikke kun de tre hovedspor. Man undersøger også, hvad der skal til, hvis det bliver nødvendigt at skifte spor. På den måde får man overblik over omkostninger, fordele og ulemper ved samtlige kombinationer. Man kan sørge for at holde mange muligheder åbne, når man træffer den første beslutning, og inddrage de langsigtede fordele og ulemper i beslutningsgrundlaget fra starten.

MULTIKRITERIEANALYSE

Til at inddrage aktører med forskellige interesser i en fælles planlægning har Teknologirådet i samarbejde med flere kommuner anvendt en multikriterieanalyse.

Først reflekterer deltagerne over deres ønsker og behov og formulerer deres visioner og ideer. Det konkretiseres til et antal mulige strategier for klimatilpasningen. Hver strategi medfører en række tiltag, for eksempel dæmninger, højvandssluser, vådområder, tilbagestrækning mv.

Dernæst udvælger deltagerne de kriterier, som de vil bedømme de konkrete tiltag efter. Kriterierne kan for eksempel være evnen til at reducere risiko-

Titel:
Vi inviterer
vandet ind.

en, fleksibilitet, økonomi, fremme af lokal udvikling, multifunktionalitet, natur og biodiversitet, rekreative områder, turisme osv. Undervejs i processen tager deltagerne også stilling til, hvor tungt hvert enkelt kriterie skal veje.

Som resultat af disse bedømmelser og afvejninger kan man til sidst beregne, hvor stor en evne hver strategi har til at indfri visionerne. Det kan give en aha-oplevelse til deltagerne – og være et godt udgangspunkt for den fortsatte dialog og beslutningsproces. ●

BORGERTOPMØDER

Frem for blot at arrangere høringer og debatmøder kan man inddrage borgerne i en vurdering af selve beslutningsgrundlaget. Der er gode erfaringer med at invitere et repræsentativt udsnit af borgerne til at sætte sig godt ind i dilemmaer og komplekse problemer og tage stilling til dem ud fra en hel dags indbyrdes debat. Borgerne kan, ligesom et byråd eller et parlament, trække på ekspertviden, hvis de ønsker det, men formulerer selv anbefalinger uden indblanding. Resultaterne har mødt lydhørhed både i Folketing og byråd.

Titel:
Vi holder
vandet ude.

